ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಸ್ಥಾನ
Sahithya Prasthana
ಬಹುಶಿಸ್ತೀಯ ದ್ವೈ ಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ | Multi Disciplinary Bio-Monthly Journal

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೌಢ್ಯ ವಿರೋಧಿ ನೆಲೆಗಳು

ಸುನಿಲ್‌ಕುಮಾರ್ ವಿ ವಿ, ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಜನರಲ್ ಬಿಪಿನ್ ರಾವತ್ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಘಟಕ ಕಾಲೇಜು, ಹೆತ್ತೂರು. ಹಾಸನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ. ಹಾಸನ, ಮೇಲ್ ವಿಳಾಸ : adhikshakya21@gmail.com, ಮೊಬೈಲ್.ನಂ.7899782925

ಮೌಢ್ಯಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಇಂದು ವಿಜ್ಞಾನ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳೆದಿದ್ದರೂ ವೈಚಾರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಬೆಳೆದಿಲ್ಲ, ಈ ರೀತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಬದಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಚಿಂತಕರು ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಮೌಢ್ಯ ವಿರೋಧಿ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುವ ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮಹತ್ವದ ಚಿಂತಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಕುವೆಂಪುರವರು ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದರು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸುಧೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮೌಢ್ಯ ವಿರೋಧಿ ವಿಚಾರ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೇಕೆಂದರೆ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಂತರ ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಕಾರಂತರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕುವೆಂಪು ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಾಯಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಜಾತಿ–ಧರ್ಮದ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಬೀಜ ಭಿತ್ತಿ ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಸಮಾನತೆಗೆ ಕರೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಕುವೆಂಪುರವರು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಮೌಢ್ಯ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಗೊಡ್ಡು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಸಾರಸಗಟಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೋದೆಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮೌಢ್ಯ ವಿರೋಧಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದ ಬುದ್ಧಿಯು ಕೃತಕ ಬುದ್ದಿಯೇ ಸರಿ, ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿ ಹಾನಿಕರವಾದುದೆಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪರೀಕ್ಷೆ, ವಿಮರ್ಶೆ

ವಿಚಾರ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ಹುಟ್ಟು ಹಕ್ಕುಗಳೆಂದು ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಬುದ್ಧಿಯು ಸದಾ ನೂತನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಿರುವುದೇ ಅತ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯ ಪ್ರಥಮ ಸೋಪಾನವೆಂದು ಸಾರುತ್ತಾ ಸನ್ಮತಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ನೆರವು ಬೇಕೆ? ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕುವೆಂಪುರವರು ತೋರಿಕೆಗಾಗಿ, ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಉದ್ರೇಕಕ್ಕಾಗಿ, ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದವರಲ್ಲ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಅವರ ಉಸಿರು, ಅವರ ಶಕ್ತಿ, ಜೀವಧಾತುವಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಅವರಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅಂಕುರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂಬೆಗಾಲಿಡುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಅದು ಗಿಡವಾಗಿ, ಕ್ರಮೇಣ ವಟವೃಕ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪ್ರಾರಂಭ ಕಾಲದ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ, ಭಾಷಣಗಳಲ್ಲಿ, ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೌಢ್ಯವಿರೋಧಿ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಎಂಬುದು ಕುವೆಂಪುರವರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತೀರ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದ್ದು, ಪವಿತ್ರ ಗಂಭೀರ ವಿಷಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಯುವಕರಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆಯ ಮೌಢ್ಯದ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ತರುವಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದಾದುದು. ಇವರು ಸಮಾಜವನ್ನು ತುಂಬಾ ಮಾನವತಾವಾದಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದು, ಮನುಷ್ಯ-ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಹೃದಯ ವೈಶಾಲ್ಯವಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು

> 'ಯಾವ ಕಾಲದ ಶಾಸ್ತ್ರವೇನು ಹೇಳಿದರೇನು?
> ಎದೆಯ ದನಿಗೂ ಮಿಗಿಲು ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹುದೇನು?
> ಎಂದೋ ಮನು ಬರೆದಿಟ್ಟುದಿಂದೆಮಗೆ ಕಟ್ಟೇನು?
> ನಿನ್ನೆದೆಯ ಧನಿಯೆ ಋಷಿ', ಮನು ನಿನಗೆ ನಾನು!

ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಮೇಲು ಕೀಳಿನ ಬಗ್ಗೆ ನೋವಿನ ದನಿಯು ಮಿಡಿಯುತ್ತದೆ.

"ಒಂದು ಸಮಾಜ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ತೊಡಗಿದಂತೆಲ್ಲಾ, ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಬಗೆಗಿನ ವ್ಯಾಮೋಹ ಸಡಿಲವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಹೆಚ್ಚು ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆಯಿಂದ ಇತಿಹಾಸದ ಚಕ್ರಗತಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವ ಪ್ರಜ್ಞೆ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಬಹುದು, ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನದ ಬದುಕಿನ ವಕ್ರತೆಗಳನ್ನು ವಿಡಂಬಿಸುವಲ್ಲಿ ಕವಿ ಎಂದೂ ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ". ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಸಮಾಜದ ಬದುಕು ಹಸನಾಗಿರಲೆಂದು ಆಶಿಸಿದವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದರು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕುವೆಂಪು ಎಷ್ಟೇ

ಆದರ್ಶವಾದಿಯಾದರೂ, ಕುರುಡು ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಯೋಚನೆಯ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಸಮಕಾಲೀನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆ ತೊಲಗಬೇಕು, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರಶೀಲತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯನ ಮೂಲಭೂತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟಾಗಬಾರದೆಂದು ಆಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕುವೆಂಪುರವರು ತಮ್ಮ 'ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಣದ ಅನೇಕ ವೈಚಾರಿಕ ಅಂಶವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಹೂವಯ್ಯ'ನಂತಹ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಬಲಿಯಂತಹ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಅದರ ಉಳಿವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವರ ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದೆ ಆಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಲುಗುತ್ತಿರುವ ಬಡವರ ಬದುಕನ್ನು ಹಸನುಗೊಳಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರಾಣಿಬಲಿ, ಅಕ್ರಮ, ಅನ್ಯಾಯ ಎಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯಲಿ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡು ತರ್ಕಬದ್ಧವಾದ ನಿಲುವನ್ನು ತಾಳಿ ನಾಡಿನ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವಂತೆ ಯುವಕರಿಗೆ ಕರೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಕುವೆಂಪುರವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಅಜ್ಞಾನ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ದೇವರು ಜಾತಿ ಮತ ಬೇಧಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ವಿರೋಧವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜಲಗಾರ, ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿ ಮತ್ತು ಬೆರಳ್‌ಗೆ ಕೊರಳ್ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾದ ಚಿಂತನಾಕಾಲ ವೈಚಾರಿಕತೆಯು ಛಾಪು ಇರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅವರ 'ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿ' ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ವಿವೇಕಾನಂದರ ಸರ್ವ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವ ಪ್ರಭಾವಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ತಪಸ್ವಿಗೆ ಯಾವ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಶಂಭೂಕನಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿನ ಮಹೋನ್ನತಿಯನ್ನು ಕಾಣಿಸಿರುವ ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯಲ್ಲಿನ ಅಪಾರವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಿತ್ತು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಜಾತಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಗರ್ವಾಂಧತೆಯನ್ನು 'ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿ' ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 'ಶೂದ್ರನ್ ತಪಂಗೈಯ್ವನೆ' ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ತಿರಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮೂಢರಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದೇ ಕುವೆಂಪುರವರ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಶ್ರೀರಾಮನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರನೊಬ್ಬ

ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಧರ್ಮದೇವತೆಯ ಮುನಿಸಿನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಮಾರನೊಬ್ಬ ಅಕಾಲ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ತುತ್ತಾದನೆಂದೂ, ಅನಂತರ ಆ ಕುಮಾರನ ತಂದೆಯ ಕೋರಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶೂದ್ರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದನು ಎಂಬ ವೃತ್ತಾಂತ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಕುವೆಂಪು ಅದರೊಳಗಿರುವ ಅವಿವೇಕ ಹಾಗೂ ಅವೈಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕುರಿತ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ತಕರಾರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೌಢ್ಯ, ಅಜ್ಞಾನ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯನ್ನು ಕುರಿತಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಜನ್ಮತ: ದ್ವೇಷಿಸುವಂತದ್ದಲ್ಲ" ಎಂಬ ಶಿವನಂಜಯ್ಯರವರ ಮಾತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದುದಾಗಿದೆ.

ಕುವೆಂಪು ವ್ಯಕ್ತಿ, ದೇಶ, ಸಮಾಜ, ವಿಶ್ವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ 'ಯಾರು ಮುಖ್ಯರಲ್ಲ, ಯಾರು ಅಮುಖ್ಯರಲ್ಲ' ಎಂಬ ಚಿಂತನೆಯೇ ವರ್ಗ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಹೊಸದಾದ ಒಂದು ಗಂಭೀರ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕುವೆಂಪುರವರು 'ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸುವ ಮೂಲಕ ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ತನ್ನ ಸಹಸ್ರ ಪೀಡಕ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಚಾಚಿದೆ. ದೇಶಕ್ಕೆ ಆಂಗ್ಲರಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದರೂ ಪುರಾತನ ಮೌಢ್ಯಾಧಾರಿತ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಅವರ 'ಧನ್ವಂತರಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ' ಕಥೆಯು ಪುರೋಹಿತನ ಕಾರುಬಾರುಗಳನ್ನು ಅವನ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ವಿಡಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಬದುಕಿನ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಸ್ವಾನುಭವ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದು ಅವರ ವೈಚಾರಿಕ ನಿಲುವು. ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿತ್ವವೇ ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಪ್ರಜ್ಞೆಯಂತಹ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದೆ. ಅದು ವಿನಾಶವಾಗದೇ ಇವುಗಳ ಊರ್ಜಿತ ತತ್ವವು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಖಚಿತ ದೃಷ್ಟಿ.

ಕುವೆಂಪುರವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 'ದೇವರು' ಎಂಬುದು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿಯಾದ ಒಂದು ಶಕ್ತಿ, ಅದು ಹೃದಯ ಸಂವಾದಿ ದೇವರು ಹೃದಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು

ಋಷಿಗಳು, ಸಂತರು ಸಾರಿದರೆ ನಮ್ಮ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ವರ್ಗ ದೇವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಯಾಚನೆಯ ಸಾಧನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅದನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಈ ರೀತಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

"ದೇವರು ಸೆರೆಯಾಳ್, ದೇಗುಲ ಸೆರೆಮನೆ
ಕಾವಲು ಪೂಜಾರಿ!
ನೀನಾವಾಗಲೂ ನನ್ನಯ ಬಳಿಯೆರೆ
ಬಲು ತೊಂದರೆಯೆಂದು
ಗಿರಿ ಶಿಖರದೊಳತಿ ದೂರದಿ ಕಟ್ಟಿದೆ
ಗುಡಿಯನು ನಿನಗೊಂದು"

ಆದಾಯ ಕಂಡು ಜನ ಹಾದಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನೂರಾರು ದೇವರುಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದರು, ಅಮಾಯಕ ಜನರನ್ನು ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಪೂಜಾರಿ ಇರಿಸಿದ ಕಡೆ, ಇರಿಸಿದಂತೆ ದೇವರಿರಬೇಕು ಭಕ್ತರನ್ನು ಅವನು ನೋಡುವಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಪುರೋಹಿತ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ದೈವದತ್ತವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಚಾಚು ತಪ್ಪದೇ ಭಕ್ತ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗಾಗಿ ದೇವರು ಅಸ್ವತಂತ್ರ: ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅನ್ಯಾಯ ಅಧರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ನಿಕಟವರ್ತಿ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪೂಜಾರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯ ಗಂಧವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಂತ್ರದ ನಿರ್ಬಂಧವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ಈ ರೀತಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಚೆಲುಮೆ ದೇವರು, ಒಲವೇ ಪೂಜೆ
ಎಂಬುದೇ ರಸಜೀವನದೋಜೆ"

ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಈ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ನಿಜವಾದ ಋಷಿ ಸಂತರು ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದುದರ ಸಾರವಿದೆ. ಹಿರಿಯರು ಪೂಜ್ಯರು ಹೇಳಿದರೆಂದು ಕುರುಡು ಭಾವನೆಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅದನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಯೋಗ್ಯವಾದುದೆಂದು ಅನಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಕುವೆಂಪುರವರ ವೈಚಾರಿಕ ಮನೋಧರ್ಮ. ಕುವೆಂಪುರವರ ಪ್ರಕಾರ ವೈಚಾರಿಕತೆಗೆ ಬಾಹ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂತರಂಗಿಕ ಎಂಬ ಎರಡು ಮುಖಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಸಹಜ ಪ್ರಕೃತಿಯಾದರೆ, ಎರಡನೆಯದು ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಕುವೆಂಪು ಅವುಗಳನ್ನು 'ಬುದ್ಧಿಶ್ರೀ ಮತ್ತು ಭಾವಶ್ರೀ' ಎಂದು ಕರೆದು ಇವೆರಡನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ 'ಆತ್ಮಶ್ರೀ' ಯನ್ನು ಮೊದಲು ಸಾಧಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಅವರ ವೈಚಾರಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಅಗತ್ಯವಾದವು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೌಢ್ಯಾಧಾರಿತ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಅನೇಕ ಜನರ ತ್ಯಾಗ–ಬಲಿದಾನದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದು ಕುವೆಂಪುರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೂ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ (ಸಂ) ಕುವೆಂಪು ಕೃತಿ ವಿಮರ್ಶೆ, ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು–2006

2. ಭಗವಾನ್ .ಕೆ.ಎಸ್, ಕುವೆಂಪು ಯುಗ, ಸತ್ಯಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು– 1990

3. ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ್ ಸಿ.ಪಿ, ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳು, ತ.ವೆಂ,ಸ್ಮಾರಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮೈಸೂರು, 1969

4.ರಾಜೇಂದ್ರ.ಡಿ.ಕೆ, ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯಾವಲೋಕನ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು–1977

5.ಡಾ.ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, (ಸಂ) ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1985,

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಕುವೆಂಪು, ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ, ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಪುರಂ, ಮೈಸೂರು–1986

2.ಕುವೆಂಪು, ಜಲಗಾರ, ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಪುರಂ, ಮೈಸೂರು–1990

3.ಕುವೆಂಪು, ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು, ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಪುರಂ, ಮೈಸೂರು–1992

4.ಕುವೆಂಪು, ಬೆರಳ್‌ಗೆ ಕೊರಳ್, ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಪುರಂ, ಮೈಸೂರು–1996

5.ಕುವೆಂಪು, ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿ, ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಪುರಂ, ಮೈಸೂರು–1987

6.ಕುವೆಂಪು, ಆತ್ಮಶ್ರೀಗಾಗಿ ನಿರಂಕುಶಮತಿಗಳಾಗಿ, ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಪುರಂ, ಮೈಸೂರು–1998

7. ಕುವೆಂಪು, ವಿಚಾರ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ, ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಪುರಂ, ಮೈಸೂರು–1998

8. ಕುವೆಂಪು, ಕೋಗಿಲೆ ಮತ್ತು ಸೋವಿಯತ್ ರಷ್ಯಾ', ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಪುರಂ, ಮೈಸೂರು–1990